

Yargıçlar Devleti

Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendođlu

Güçler ayrılığı sistemi (**check and balances system**) modern demokrasilerin olmazsa olmazlarından. Yasama, yürütme ve yargı güçleri her biri kendi alanında çalıştığı, diğer güçlere karşı bir müdahalede bulunmadığı sürece, **Montesquieu**'nun da belirttiği bu sistem oluşmuş olur. Ama bunun ölçütü veya örnek alınacak modeli, teorik çalışmalar değil, çağdaş modern demokrasilerin uygulamalarıdır.

Son olarak **Erzurum-Erzincan hattında** meydana gelen ve **HSYK**'nin, dört savcının özel yetkilerini geri almasıyla sonuçlanan yargı krizinde birkaç soru sormak mümkündür? Birinci soru, acaba bu kriz nasıl analiz edilmelidir? İkincisi, yargı konusunda Türkiye çağdaş ülkelerin neresindedir? Üçüncüsü, Türkiye bu tür krizlere yeniden yakalanabilir mi? Dördüncüsü, yargıçlar devleti ne demektir? Bu soruları şöyle yanıtlamak mümkündür.

Birinci soru, acaba bu kriz nasıl analiz edilmelidir, sorusudur. Bu soruya verilecek en kısa yanıt, Türkiye'nin yargı reformunda çok geç kalmış olduğu gerçeğidir. Bankacılık sektöründe gereken reformları yapan Türkiye, 1990'larda başladığı yargı reformunu hala başaramamış olmanın hamilelik sancılarını ve sıkıntıları çekmeye devam etmektedir. Şayet, tozlar halının altına süpürülmeye devam ederse bu sıkıntılar devam edecektir. Bu konuda kimsenin duraksaması olmamalıdır.

İkinci sorumuz, yargı konusunda Türkiye çağdaş ülkelerin neresindedir, sualidir. Türkiye, kuşkunuz olmasın, şu anda, çağdaş ülkelerin hiç birinin kabul etmediği, çağdışı, totaliter yapıyı andıran köhnemiş bir yapıya sahiptir. Ülkemiz, çağdaş dünyanın gittiği yerden habersiz, tepeden inme (jakoben), hesap veremeyen, şeffaflıktan tamamen uzak bir kooptasyon yöntemiyle yargısal sorunlarını çözemez. Örnek alındığı iddia edilen Fransa ve İtalya ile bizdeki sistem örtüşmemekte, arada bariz farkların olduğu açıkça görülmektedir.

Üçüncü sorun, Türkiye bu tür krizlere yeniden yakalanabilir mi, problemidir. Hiç şüpheniz olmasın ki, yargı reformu yapılmadığı sürece, Türkiye'nin gündemini bu tür sorunlar işgal etmeye devam edecektir. Bu nedenle, araştırmacılar, medya, üniversiteler ve düşünce enstitüleri –SDE'nin yaptığı gibi- bu konuya kafa yormalılar, yargı reformunun içeriği konusunda yeniden tartışılmalı ve karanlığı aydınlatmak için bir mum yakmalı. Türkiye'nin yargı krizlerine karşı dayanıklı olması için bu konuları çözmesi acilen çözmesi gerekir. Sadece banka, ekonomik konular ve işsizlik konuları değil, Türkiye, yargı sorunsalı ile de karşı karşıyadır. Türkiye'de yargı sorunu, derhal çözülmesi gereken bir acil problemidir.

Yanıtlamak istediğimiz son soru, yargıçlar devletinin ne anlama geldiğidir. Türkiye'de yargının zaman zaman estirmek istediği hava ile bulanık bir hava oluşmakta, bilgi kirliliği (**dezenformasyon**) meydana gelmektedir. Yargının bağımsızlığı mecrasında saptırılmakta, yargıçlar devleti tarif edilmektedir. Oysa yargının bağımsızlığı, keyfilik, başıbozukluk, geliş güzel davranmak ve denetimsiz olmak anlamına gelmez. Yargıya verilen yetki kadar da yargının görevi vardır. Yargıya verilen nimetle külfet –diğerleri gibi- birliktedir. Yetki verilen kişinin/grubun denetlenmesi bir kamu hukuku ilkesidir. "Elinde kuvvet bulduran kimse, onu kötüye kullanmaya meyler" diyen Montesquieu bunu anlatmak istemiştir. Yargıcın, mesela duruşmalara zamanında gelmesi, keşiflere gitmesi, mesaiye devamı, karar altına alınan dosyaların kararlarını zamanında yazdırması gerekir. Aksi halde vatandaşlar zarara uğrar. Yargı denetlenmediği zaman "yargıçlar aristokrasisi", "yargıçlar diktatoryası", "yargıçlar hükümeti", veya "yargıçlar devleti" denilen oluşumlar meydana gelir.

"Yargıçlar aristokrasisi", "yargıçlar diktatoryası", "yargıçlar hükümeti", veya "yargıçlar devleti" kavramları ilk kez **ABD'de 1803** yılında meydana çıkmıştır. Aşağıdaki hallerde bir Devlet, hukuk devleti olmaktan çıkar, yargıçlar devleti haline gelir. Yargıç devleti olmanın birinci göstergesi, yargının, yasama ve yürütme **yağın şekilde** denetlenmesidir. İkinci göstergesi, yargı, bağımsızlık şemsiyesi altında hiçbir denetime tabi olmazsa, o devlet yargıçlar devleti olur. Üçüncüsü de yargıçlar kanun koyucuyu aşarak hukuk oluşturuyorsa o ülkede yargıçlar diktatoryası sözkonusudur.

Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendođlu

Alıntılar (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesinde öngörülen şu şartlara uyulmalıdır: **(1)** İktibas, bir eserin "*bazı cümle ve fıkralarının*" bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak amacıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, "iktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir". Bu sayfaya izin almadan link verilebilir. Ancak, bu web sayfası, önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun, kopyalanamaz, çoğaltılamaz, tekrar yayınlanamaz, dağıtılamaz, başka intent sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendođlu Hasan T. "Yargıçlar Devleti "

<http://www.hasantahsinfendoglu.com/>

<http://www.sde.org.tr/>

(22.02.2010)